

Sygn. akt III AUa 365/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Ireneusz Lejczak /spr./

Sędziowie: SSA Maria Pietkun

SSA Grażyna Szyburska-Walczak

Protokolant: Katarzyna Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę górniczą

na skutek apelacji Z. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 października 2016 r. sygn. akt V U 823/16

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 5 lipca 2016r. w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy Z. K. prawo do emerytury górniczej od 1 czerwca 2016r.;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za wszystkie instancje.

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 lipca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., powołując się na art. 114 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury górniczej, wskazując, iż nie przedłożył on żadnych nowych dowodów, które wpłynęłyby na zmianę dotychczasowego odmownego stanowiska ZUS. Odwołanie od tej decyzji wyrokiem z 11.10.2016 r. oddalił Sąd Okręgowy w Legnicy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Orzeczenie to oparł sąd I instancji na następujących ustaleniach: Z. K., ur. (...), w dniu 6 czerwca 2016 r. złożył kolejny wniosek o przyznanie emerytury górniczej, w którym wniósł m.in. o zaliczenie do pracy górniczej okresu służby wojskowej. Do wniosku nie dołączył nowych dowodów. Wnioskodawca na dzień złożenia wniosku posiadał udowodnione okresy pracy górniczej w wymiarze 23 lat, 6 miesięcy i 28 dni. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie zaliczył okresu odbywania przez Z. K. służby wojskowej od 29 kwietnia 1984 r. do 8 kwietnia 1986 r. oraz okresu przerwy po odbyciu służby wojskowej od 9 kwietnia 1986 r. do 5 maja 1986 r. Okresy te przypadły w czasie trwania górniczego stosunku pracy wnioskodawcy, zaś po zakończeniu służby i skorzystaniu z przysługującej przerwy,

wnioskodawca powrócił do pracy u dotychczasowego pracodawcy. Prawomocnymi wyrokami z 21 września 2010 r., z 4 stycznia 2012 r., 9 października 2013 r. i 1 lipca 2015 r. Sąd Okręgowy w Legnicy oddalił odwołania Z. K. od decyzji odmawiających mu prawa do emerytury górniczej. Kwestia zaliczenia okresu służby wojskowej do stażu uprawniającego do emerytury górniczej była przedmiotem rozpoznania w sprawie o sygnaturze akt V U 670/13. Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał odwołanie za nieuzasadnione. Sąd wskazał, że prawo do emerytury górniczej dochodził wnioskodawca na podstawie art. 50a ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ze względu na wiek wnioskodawcy musiał on wypełnić warunek określony w ustępie 2 tego przepisu, tj. 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1. Wobec tego spór sprowadzał się, zdaniem sądu, do ustalenia możliwości zaliczenia do stażu uprawniającego do emerytury górniczej okresu służby wojskowej wnioskodawcy. Poza sporem przy tym było, że Z. K. w okresie od 29 kwietnia 1984 r. do 8 kwietnia 1986 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, a następnie - od 9 kwietnia 1986 r. do 5 maja 1986 r. - korzystał z przysługującej mu przerwy po odbyciu służby wojskowej. W ocenie Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw, by wskazywany przez wnioskodawcę okres służby wojskowej zaliczyć do stażu pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Możliwości takiej nie dają bowiem żadne przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w tym przede wszystkim obowiązujące od 1 stycznia 2007 r. art. 50a, czy art. 50e. Wcześniej natomiast okres takiej służby mógł być zaliczony do pracy górniczej, lecz jedynie wyjątkowo. Ponadto zauważył sąd I instancji to, że wnioskodawca nie wypełnił warunku do ponownego rozpoznania sprawy bowiem składając w przedmiotowej sprawie ponowny wniosek o zaliczenie okresu służby wojskowej do okresów pracy górniczej - nie przedstawił żadnych nowych dowodów ani nie wskazał nowych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które miałyby wpływ na jego prawo do świadczenia (art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca zaskarżając wyrok w całości i powołując się na argumentację przedstawioną w odwołaniu. Wnioskodawca powołał się na wyroki Sądu Najwyższego, który określił jakie zasady obowiązują przy ustalaniu emerytury i wskazał, że zastosowanie znajduje nie tylko ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale również przepisy dotyczące obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyrokiem z 11.04.2018 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację. Sąd II instancji podzielił stanowisko Sądu Okręgowego, że nie wystąpiły przesłanki tak do ponownego rozpoznania sprawy jak i określone w art. 50 ust. 1a ustawy emerytalnej warunki do uzyskania przez wnioskodawcę emerytury górniczej. W ślad za oceną sądu I instancji przyjął Sąd Apelacyjny, że wnioskodawca nie przedłożył nowych dowodów i nie ujawnił okoliczności nieznanych w trakcie poprzedniego postępowania. Oznacza to, że nie doszło do spełnienia dyspozycji art. 114 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej. Nie było też argumentów prawnych przemawiających za możliwością uznania służby wojskowej za pracę górniczą bez czego wnioskodawca nie mógł wykazać wymaganych prawem 25 lat pracy górniczej. Takich argumentów w szczególności nie znalazł Sąd Apelacyjny w treści art. 120 ust. 1 ustawy z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej jak też w przytoczonych przez wnioskodawcę orzeczeniach Sądu Najwyższego interpretujących ten przepis. Orzeczenia, na które powołał się ubezpieczony nie mogły zostać uwzględnione w niniejszej sprawie, gdyż zostały wydane w odmiennych stanach faktycznych i nie dotyczą uprawnień do emerytury górniczej. Przywołanych w tych orzeczeniach przepis art. 108 ustawy z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej mógł być interpretowany w sposób pozwalający uznać okres pełnienia zasadniczej służby wojskowej jako odpowiadający pracy w warunkach szczególnych. Natomiast wnioskodawca nie domagał się emerytury z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach. Prawo do tego świadczenia mógłby on nabyć, zdaniem Sądu Apelacyjnego, po ukończeniu 55 lat przy wykonywaniu przez 20 lat pracy z wykazu B dział IV poz.9 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz. 43 ze zm.) lub po ukończeniu 60 lat przy wykonywaniu przez 15 lat pracy z wykazu A, dział I, poz. 1 stanowiącego załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów. Ze względu jednak na niespełnienie warunków do uzyskania emerytury górniczej apelację wnioskodawcy sąd II instancji oddalił.

Wskutek wniesionej przez wnioskodawcę skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wyrokiem z 17.01.2019 r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 11.04.2017 r. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Sąd Najwyższy uznał za uzasadniony zarzut skargi kasacyjnej dotyczący naruszenia art. 50a ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach w związku z art. 125 ust. 1 ustawy z 27.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zaznaczając, iż istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do udzielenie odpowiedzi na pytanie o możliwość zaliczenia skarżącemu okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej w myśl art. 50a ust. 1 pkt 2 (oraz odpowiednio art. 50a ust. 2) ustawy o emeryturach i rentach. Rozstrzygnięcie tego problemu należało natomiast szukać nie tyle na gruncie przepisów Rozdziału 3a Działu II ustawy o emeryturach i rentach, ile w obowiązujących w okresie odbywania przez skarżącego czynnej służby wojskowej dotyczących powszechnego obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Przy czym skonkretyzował tę kwestię Sąd Najwyższy podnosząc, że wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia powinien być rozstrzygnięty na podstawie przepisów obowiązujących w dacie podjęcia zatrudnienia po zakończeniu służby wojskowej. Okres służby wojskowej jest bowiem zaliczanym do stażu pracowniczego w tym momencie i z nim „ciągniony”. Mając na uwadze przytoczoną przez Sąd Najwyższy ugruntowaną linię orzecznictwa Sąd ten dokonał wykładni przepisów regulujących na przestrzeni czasu zaliczanie zasadniczej służby wojskowej do okresów zatrudnienia i jednoznacznie stwierdził, że „czas odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania kolejno art. 108 ust. 1, art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zalicza się - przy spełnieniu warunków określonych w tejże ustawie - do stażu pracy górniczej uprawniającej do emerytury górniczej z mocy art. 50a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”. Wskazał dodatkowo Sąd Najwyższy, że za taką interpretacją powyższych przepisów przemawiała ich wykładnia językowa wzmocniona dodatkowo wykładnią systemową i funkcjonalną (art. 85 ust. 1 oraz art. 2 i art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, z których wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów prawa powszechnie obowiązującego, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywatela z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony Ojczyzny.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Przewidziane w art. 398²⁰ kpc związanie wykładnią Sądu Najwyższego skutkowało w niniejszej sprawie koniecznością przyjęcia, że czas odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej w okresie obowiązywania kolejno art. 108 ust. 1, art. 120 ust. 1, art. 125 ust. 1 i ponownie art. 120 ust. 1 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej zalicza się - przy spełnieniu warunków określonych w tejże ustawie - do stażu pracy górniczej uprawniającej do emerytury górniczej z mocy art. 50a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Dodatkowo Sąd Najwyższy wskazał, że warunki umożliwiające zaliczenie służby wojskowej do pracy górniczej należy oceniać na podstawie przepisów ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej obowiązujących w dacie podjęcia zatrudnienia po zakończeniu służby wojskowej. Z niekwestionowanych w sprawie ustaleń wynikało, że apelujący zasadniczą służbę wojskową odbywał od 29.04.1984 r. do 8.04.1986 r., a od 9 kwietnia do 5 maja 1986 r. korzystał z przysługującej mu 30 dniowej przerwy po odbyciu służby. Obowiązującym zatem w dniu powrotu wnioskodawcy ze służby wojskowej do pracy (6.05.1986 r.) przepisem regulującym kwestię uprawnień pracownika powracającego do zakładu pracy był art. 125 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (t.j. Dz.U. 1984 Nr 7, poz. 31) w brzmieniu obowiązującym od 11.02.1984 roku. W myśl regulacji zawartej w ust. 1 tego przepisu pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Stan faktyczny w niniejszej sprawie pozwalał w sposób niebudzący wątpliwości przyjąć, że apelujący spełniał wszystkie warunki wymienione w powyższym przepisie. Rozpoczął on bowiem odbywanie zasadniczej służby wojskowej w dniu 29.04.1984 r. będąc bezpośrednio przed tym dniem zatrudniony w (...) na stanowisku zaliczanym do pracy górniczej, a następnie w terminie nie dłuższym niż 30 dni od zakończenia służby wojskowej podjął pracę w tym samym zakładzie kontynuując ją również na stanowisku zaliczanym do pracy górniczej (por. informacja Wydziału Obsługi Prawnej O/ZUS w L. z

15.01.2015 r. k: 21 akt emerytalnych). Konsekwencją tego było nie tylko uznanie, że okres zasadniczej służby wojskowej apelującego należy traktować jako okres pracy w szczególnych warunkach ale, przy przyjęciu zawartej w wyroku Sądu Najwyższego z 17.01.2019 r. wykładni przepisów art. 125 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i art. 50a ust.1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach także i to, iż okres tej służby należało zaliczyć do okresów pracy górniczej. Biorąc pod uwagę niekwestionowany przez organ rentowy okres łącznej pracy górniczej apelującego (23 lata, 6 miesięcy i 28 dni) należało uznać, że poprzez zwiększenie tego okresu poprzez zaliczenie okresu służby wojskowej wykazał apelujący wymagany w ust. 2 art. 50a ust. 1 okres 25 lat pracy górniczej (w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1). Tym samym została wykazana przez wnioskodawcę jedyna sporna przesłanka uzasadniająca jego prawo do emerytury górniczej.

Stanowiącą podstawę odmawiającej przyznania prawa do górniczej emerytury decyzji ZUS z 22.03.2013 r. (oraz wyroków sądów obu instancji w sprawie sygn. V U 670/13) błędną wykładnię przepisu art. 125 ustawy z 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i art. 50a ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należało uznać za przewidzianą w art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy nową okoliczność istniejącą przed wydaniem tej decyzji, która miała wpływ na prawo do świadczeń. Tym samym organ rentowy, wobec ponowienia przez wnioskodawcę wniosku o przyznanie emerytury górniczej w dniu 6.06.2016 r., winien był – na podstawie art. 114 ust. 2 pkt 1 wydać decyzję przyznającą wnioskodawcy prawo do spornego świadczenia. Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację i zmieniając zaskarżony wyrok (art. 386 § 1 kpc) orzekł – na podstawie wyżej przytoczonych przepisów jak w punkcie I sentencji wyroku sądu II instancji. O kosztach procesu, obejmujących postępowanie przed wszystkimi instancjami, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc – na co składały się opłaty od apelacji i skargi kasacyjnej oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym § 10 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

SSA Grażyna Szyburska-Walczak SSA Ireneusz Lejczak SSA Maria Pietkun

R.S.